

Εκπαιδευτικός οδηγός για το πρόγραμμα

«Μαθητικές κοινότητες: συνελεύσεις & λήψη αποφάσεων με συναίνεση»

Ομάδα σχεδιασμού/συγγραφής εκπαιδευτικών εργαστηρίων:

Νάγια Τσελεπή | Σοφία Κυπριανίδου | Αθανασία Τέλλιου

Εργαστήρι Χωρίς Σύνορα ΚΟΙΝΣΕΠ

www.exs.gr | info@exs.gr

Λίγα λόγια για τον εκπαιδευτικό οδηγό

«Μαθητικές κοινότητες: συνελεύσεις & λήψη αποφάσεων με συναίνεση»

Το πρόγραμμα «Μαθητικές κοινότητες: συνελεύσεις & λήψη αποφάσεων με συναίνεση» περιλαμβάνει τέσσερα (4) δίωρα βιωματικά εργαστήρια με θέμα την οργάνωση αποδοτικών συνελεύσεων, από τον σχεδιασμό μέχρι την υλοποίηση και τη λήψη αποφάσεων με συναίνεση.

Σκοπός είναι η εκπαίδευση των μαθητών/τριών σε ζητήματα ηγεσίας και συντονισμού ομάδων και λήψης αποφάσεων με συμπεριληπτικούς τρόπους, η ενδυνάμωση και η κινητοποίησή τους ώστε να συμμετέχουν ενεργά στην ανάπτυξη συλλογικών δράσεων που συμβάλλουν στην καθημερινή σχολική τους ζωή.

Απευθύνεται στην Α'βαθμια (Δ', Ε', ΣΤ') και Β'θμια Εκπαίδευση και περιλαμβάνει τέσσερα (4) εργαστήρια βιωματικού τύπου με ποικίλες δραστηριότητες που μπορούν να ακολουθήσουν οι εκπαιδευτικοί των αντίστοιχων τάξεων.

Συνολικά, το πρόγραμμα προωθεί την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών/τριών συνδέοντας τη γνώση με τις προσωπικές εμπειρίες τους. Οι γνώσεις αποκτώνται μέσω της κριτικής και συνεργατικής επεξεργασίας σχετικών με το θέμα ζητημάτων (Δημοκρατική εκπαίδευση). Θεμελιώδες στοιχείο κάθε εργαστηρίου είναι η δημιουργία ενός φιλικού/ασφαλούς πλαισίου, όπου προωθείται ο σεβασμός, η ενσυναίσθηση, η ενεργή συμμετοχή χωρίς διακρίσεις και η ελευθερία έκφρασης.

Βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι η ανάπτυξη αίσθησης ατομικής και συλλογικής ευθύνης και δράσης καθώς και η καλλιέργεια της αναγκαιότητας για συμμετοχή και συνδιαμόρφωση όσων αφορούν τη σχολική κοινότητα, ως ένα από τα αρχικά περιβάλλοντα των μαθητών/ριων όπου καλλιεργείται η συμμετοχή τους στα κοινά ως ενεργοί πολίτες.

Μεθοδολογία:

Η μεθοδολογία του προγράμματος βασίζεται στις αρχές της βιωματικής εκπαίδευσης. Για την εφαρμογή των εργαστηρίων αξιοποιούνται εργαλεία και τεχνικές της μη τυπικής εκπαίδευσης που προάγουν την ενδυνάμωση και ενεργή συμμετοχή των μαθητών και μαθητριών, τη συμπερίληψη και ισοτιμία καθώς και τη μεταξύ τους συνεργασία. Βασικό εργαλείο για το περιεχόμενο του προγράμματος είναι η Σοσιακρατική Κυκλική Μέθοδος και συγκεκριμένα δύο (2) βασικές αρχές της Αρχή της Συναίνεσης και η Αρχή της Ανοιχτής Ψήφου.

Τι είναι η Σοσιακατική Μέθοδος Κυκλικής Οργάνωσης και Λήψης Αποφάσεων

Η Σοσιακατική Μέθοδος Κυκλικής Οργάνωσης και Λήψης Αποφάσεων (στο εξής ΣΚΜ) είναι μια ολιστική μέθοδος συμμετοχικής ηγεσίας και κυκλικής οργάνωσης για ομάδες και οργανισμούς που επιθυμούν να εργαστούν με ισοτιμία και αποτελεσματικότητα στη λειτουργία και την λήψη αποφάσεων. Στη ΣΚΜ εξασκούμαστε στον κυκλικό διάλογο, την λήψη αποφάσεων με συναίνεση, την διαμόρφωση και ακολουθία κοινών στόχων της ομάδας, τη λειτουργική και συμμετοχική ανάληψη ευθύνης τομέων και ρόλων, τη διαφάνεια και ισοτιμία στην οργάνωση και εκτέλεση των συλλογικών δράσεων και την ενίσχυση της ομαδικότητας.

Βασικές έννοιες:

Μαθητικές κοινότητες, μαθητικά συμβούλια, συνελεύσεις, δημοκρατική εκπαίδευση, λήψη αποφάσεων με συναίνεση, συμπερίληψη, συνεργασία, πολιτειότητα, ενεργός/η πολίτης, τα κοινά

Πίνακας περιεχομένων

Εργαστήριο 1:

«Ο κοινός στόχος στην ομάδα» 4

Εργαστήριο 2:

«Συζητούμε σε κύκλο & αποφασίζουμε με συναίνεση» 9

Εργαστήριο 3:

«Η δομή της συνάντησης & ο συντονισμός της συναίνεσης» 15

Εργαστήριο 4:

«Εκλογή ρόλων & Ανοιχτή Ψήφος» 23

Βιβλιογραφικές Πηγές 31

Χρήσιμοι Σύνδεσμοι 32

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 33

Εργαστήριο 1: «Ο κοινός στόχος στην ομάδα»

Στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> · Γνωριμία και ενίσχυση δεσμών εμπιστοσύνης ανάμεσα στους/στις συμμετέχοντες/ουσες μαθητές/ριες · Κατανόηση των δικαιωμάτων του παιδιού που σχετίζονται με την έκφραση γνώμης και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων στο σχολείο · Συνειδητοποίηση της έννοιας της ομάδας (κοινό όραμα, προσωπικοί και κοινοί στόχοι, κανόνες, ρόλοι και αρμοδιότητες κ.ά.) · Εξάσκηση στον συμμετοχικό τρόπο λειτουργίας της ομάδας
Ηλικιακή ομάδα:	Μαθητές/τριες δημοτικού (Δ, Ε' και Στ'), γυμνασίου, ΓΕΛ, ΕΠΑΛ
Μέγεθος ομάδας:	10-25 άτομα
Χρόνος:	2 διδακτικές ώρες
Υλικά:	Χαρτί του μέτρου ή μεγάλα λευκά χαρτιά, κόλλες Α4, μαρκαδόροι, μπαλάκι, χαρτοταινία, κουβάρι σπάγκου
Βασικές έννοιες:	Συμπερίληψη, ομάδα, ελεύθερη έκφραση, ενεργή συμμετοχή
Μεθοδολογικές επιλογές:	Κινητικό παιχνίδι, διαλογική συζήτηση σε ομάδες και σε ολομέλεια, εργασία σε ομάδες, αναστοχασμός/αξιολόγηση

Περιγραφή εργαστηρίου

Κριτήρια Επιλογής: Οι παρακάτω δραστηριότητες ενδείκνυται για να κατανοήσουν οι μαθητές/ριες βαθύτερα την έννοια της συμμετοχής και να αναπτύξουν την ικανότητα να ακούν και να κατανοούν τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές τους. Δίνεται στα παιδιά η δυνατότητα να συζητήσουν σχετικά με τα δικαιώματά τους, και ιδίως όσα αφορούν στο δικαίωμά τους να εκφράζονται ελεύθερα, η άποψή τους να λαμβάνεται υπόψη στην οικογένεια, το σχολείο κ.ά. Επίσης, μέσα από τις δραστηριότητες του εργαστηρίου εξασκούνται στο να ανταλλάσσουν απόψεις με σεβασμό και επιχειρήματα σε ένα ασφαλές, δημοκρατικό περιβάλλον. Η δεύτερη δραστηριότητα του εργαστηρίου βοηθά επίσης τα παιδιά να εκφράσουν τους προσωπικούς τους στόχους αλλά και να εντοπίσουν τους κοινούς στόχους της ομάδας τους

Εναρκτήρια δραστηριότητα (15')

Οι μαθητές/ριες στέκονται όρθιοι/ες σε κύκλο. Ο εκπαιδευτικός κρατάει ένα κουβάρι σπάγκου, εξηγεί τη δραστηριότητα, συμμετέχει και διευκολύνει τη διαδικασία. Αυτό που κρατάει το κουβάρι λέει το όνομά του και κάτι που του αρέσει (π.χ. τα παγωτά, τα ταξίδια κτλ.). Την ίδια στιγμή τυλίγει τον δείκτη της παλάμης του με το σπάγκο και πετάει το κουβάρι σε ένα άλλο παιδί. Το παιδί συνεχίζει λέγοντας το όνομά του και κάτι που του αρέσει επίσης το οποίο πρέπει να συνδέεται με αυτό που είπε το προηγούμενο άτομο, και μετά πετάει το κουβάρι σε άλλο. Η δραστηριότητα συνεχίζεται μέχρι που να έχουν μιλήσει και να έχουν τυλίξει το δάχτυλό τους όλα τα άτομα του κύκλου. Μ' αυτόν τον τρόπο δημιουργεί ένας 'ιστός', ένα 'δίκτυο' που συνδέει τα μέλη της ομάδας. Ο εκπαιδευτικός ζητάει από τους/ις μαθητές/ριες να μετακινηθούν προς τα πάνω και προς τα κάτω όλα μαζί δεμένα, χωρίς να χάσουν τη σύνδεσή τους. Στη συνέχεια ζητάει να μπλεχτούν και να προσπαθήσουν να ξε-μπλεχτούν. Στο τέλος, ζητάει από τα παιδιά να βγάλουν το σπάγκο από τα δάχτυλά τους, να τοποθετήσουν στο πάτωμα και να το παρατηρήσουν.

Συζήτηση:

- Ήταν δύσκολο να βρείτε κάτι που θα σας συνδέει με τα άλλα άτομα της ομάδας;
- Πως νιώσαμε 'δεμένοι/ες' με μία ομάδα;
- Ήταν εύκολο/δύσκολο να μετακινηθούμε μαζί;
- Τι έπρεπε να κάνει ο καθένας, η καθεμιά, αλλά και οι άλλοι, για να καταφέρουμε να μετακινηθούμε σαν ομάδα;
- Τι σχήμα είχε το νήμα όταν το αφήσαμε κάτω; Τι μας φέρνει στο μυαλό το σχήμα του;

Κεντρικές δραστηριότητες (65')

➤ **Δραστηριότητα 1: Η γνώμη μου μετράει; (25')**

Οι μαθητές/τριες καλούνται να τοποθετηθούν στον χώρο ανάλογα με το αν συμφωνούν ή διαφωνούν με τις προτάσεις που θα ακουστούν από τον/την εκπαιδευτή/τρια. Η αίθουσα χωρίζεται σε δύο μεριές με μία χαρτοταινία που κολλάει ο/η συντονιστής/ρια στο πάτωμα. Εξηγούμε στους/στις συμμετέχοντες/ουσες ότι εάν τα παιδιά συμφωνούν με τη δήλωση που άκουσαν θα μετακινούνται στη μία πλευρά της αίθουσας, ενώ αν διαφωνούν στην άλλη. Στο κέντρο θα παραμένουν όσοι/οσες δεν έχουν σχηματίσει ακόμα άποψη για το θέμα ή δεν γνωρίζουν. Έπειτα από κάθε πρόταση, κι αφού οι μαθητές/τριες έχουν λάβει θέση στην αίθουσα, με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτή/τριας τα παιδιά θα συζητούν τους λόγους για τους οποίους επέλεξαν τη δεδομένη θέση. Προτείνεται να ερωτώνται παιδιά και από τις δύο πλευρές, ώστε να προαχθεί η συζήτηση και η αντιπαράθεση απόψεων με επιχειρήματα. Αν κατά τη διάρκεια της συζήτησης κάποιος/α μαθητής/τρια αλλάξει γνώμη, αλλάζει και θέση στην αίθουσα ώστε να φαίνεται η μετατόπισή του/της μέσα από τη διαδικασία. Ακολουθούν κάποιες ενδεικτικές προτάσεις. Φυσικά ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει δικές του/της προτάσεις εάν κρίνει ότι ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της μαθητικής ομάδας.

Ενδεικτικές προτάσεις :

- Όλα τα παιδιά, από την πρώτη κιόλας σχολική ηλικία, έχουν δικαίωμα να αποφασίζουν για όλα τα θέματα που τα αφορούν.
- Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα να εκφράζουν την άποψή τους για ζητήματα που τα αφορούν.
- Οι γονείς ξέρουν καλύτερα τι είναι καλό για τα παιδιά τους.
- Μπορεί να είναι επικίνδυνο για τα παιδιά να εκφράζουν την άποψή τους στο σχολείο.
- Μόνο τα μεγαλύτερα παιδιά μπορούν να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων στο σχολείο.
- Μόνο τα ετοιμόλογα παιδιά μπορούν να συμμετέχουν στο συμβούλιο της τάξης.
- Για να συμμετέχεις στη λήψη αποφάσεων στο σχολείο πρέπει να είσαι καλός/ή μαθητής/μαθήτρια.
- Τα αγόρια είναι ικανότερα μέλη στο συμβούλιο της τάξης και του σχολείου.
- Τα κορίτσια μπορούν να πείσουν ευκολότερα όταν επιχειρηματολογούν.

Πηγή: Προσαρμοσμένη δραστηριότητα «Πού στέκεσαι», εκπαιδευτικός οδηγός «Compasito, μικρή πυξίδα», Συμβούλιο της Ευρώπης, σελ. 197.

➤ **Δραστηριότητα 2: Δημιουργία θεματικών ομάδων & κοινός στόχος (40')**

Οι μαθητές/ριες καλούνται να σκεφτούν και να απαντήσουν ατομικά στο ερώτημα: 'Αν μπορούσα εδώ και τώρα να βελτιώσω κάτι πολύ σημαντικό στο σχολείο, την τάξη ή την εκπαιδευτική διαδικασία τι θα ήταν αυτό;'. Ο εκπαιδευτικός δίνει κάποια παραδείγματα για να παρουσιάσει το εύρος των βελτιώσεων που μπορούν να γίνουν (πχ. να γίνει graffiti πάνω στις μουτζούρες του τοίχου της αυλής, να κάνουμε περισσότερες εκδρομές στη διάρκεια του έτους, να γίνουν καλύτερες οι σχέσεις μεταξύ ενός συγκεκριμένου εκπαιδευτικού και κάποιων παιδιών κτλ.). Τα παιδιά γράφουν σε post-it την ιδέα τους και την κολλάνε πάνω σε χαρτί flip chart ή στον πίνακα. Αν θέλουν μπορούν να αποδώσουν τις σκέψεις τους με λέξεις ή και με σκίτσα, ζωγραφίες. Στο post-it, εάν το επιθυμούν, γράφουν και το όνομά τους και στη συνέχεια τα παρουσιάζουν στον κύκλο. Ο εκπαιδευτικός καλείται να ομαδοποιήσει τα post-it σε κατηγορίες ανάλογα με τη θεματική. Οι πιο συνηθισμένες κατηγορίες είναι οι: Υποδομές (σχολική αυλή, εξοπλισμός εργαστηρίων και γυμναστηρίου, υλικοτεχνικός εξοπλισμός κτλ.), Οργάνωση σχολικής ζωής (διάρκεια διαλείμματος, εκδρομές κτλ.), Σχέσεις (συμπεριφορά και σχέσεις μαθητών και εκπαιδευτικών), Εκπαιδευτική διαδικασία (ύλη μαθημάτων, διάταξη θρανίων, μεθοδολογία κτλ.). Στη συνέχεια, καλεί τους μαθητές/ριες να δημιουργήσουν ομάδες ανάλογα με αυτά που έχουν γράψει. Οι ομάδες προτείνουμε να είναι όσο το δυνατόν ισάριθμες, οπότε στην περίπτωση που μία ομάδα έχει λίγα άτομα προτείνουμε να ενσωματωθεί με κάποια άλλη. Τέλος, ο/η εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τους μαθητές/ριες να γράψουν ή/και ζωγραφίσουν σε ένα μεγάλο χαρτόνι ή χαρτί flipchart με μαρκαδόρους (και άλλους δημιουργικούς τρόπους) τον Κοινό Στόχο της τάξης. Αυτός αποτελεί τη σύνθεση των Στόχων της κάθε θεματικής ομάδας, για παράδειγμα μπορεί να γραφεί: 1. Να βελτιώσουμε τις Υποδομές του Σχολείου, 2. Να βελτιώσουμε τη Σχολική Ζωή, 3. Να βελτιώσουμε τις Σχέσεις μαθητών-εκπαιδευτικών, 4. Να βελτιώσουμε την Εκπαιδευτική διαδικασία κτλ.. Το χαρτόνι/χαρτί με τον Κοινό Στόχο της τάξης προτείνεται να τοποθετηθεί σε τοίχο της τάξης καθόλη τη διάρκεια των εργαστηρίων ώστε να είναι ορατό από όλα τα συμμετέχοντα και να υπενθυμίζουν το στόχο των εργαστηρίων.

Ερωτήσεις μετά την δραστηριότητα:

→ Ακούστηκαν προτάσεις που ήταν παρόμοιες ή/και κοινές; Ποιες ήταν όμοιες και ποιες

διαφορετικές;

- Πώς σας φάνηκε η διαδικασία ομαδοποίησης των διαφορετικών προτάσεων και η δημιουργία ομάδων;
- Πώς σας φάνηκε η διαδικασία εύρεσης του κοινού στόχου της τάξης; Συμφωνείτε με αυτόν;
- Θα αλλάζατε κάτι στη διαδικασία;

Αναστοχαστική συζήτηση και αξιολόγηση (10')

Μετά την ολοκλήρωση των κεντρικών δραστηριοτήτων μπορούμε να συζητήσουμε:

- Τι σου έκανε περισσότερο εντύπωση και γιατί;
- Τι σου άρεσε στο συγκεκριμένο εργαστήριο και γιατί;
- Τι δεν σου άρεσε και τόσο;
- Τι έμαθες, τι κρατάς, τι θα θυμάσαι από το εργαστήριο;

Εάν υπάρχει χρόνος, οι εντυπώσεις αποτυπώνονται γραπτά.

Εργαστήριο 2 : «Συζητούμε σε κύκλο & αποφασίζουμε με συναίνεση»

Στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> · Εξάσκηση στη δημοκρατική λήψη αποφάσεων · Ενίσχυση της κριτικής σκέψης με τη διατύπωση επιχειρημάτων · Εξοικείωση με τις τεχνικές της μεθόδου της συναίνεσης, ενός εναλλακτικού δημοκρατικού τρόπου λήψης αποφάσεων
Ηλικιακή ομάδα:	Μαθητές/τριες δημοτικού (Δ, Ε' και Στ'), γυμνασίου, ΓΕΛ, ΕΠΑΛ
Μέγεθος ομάδας:	10-25 άτομα
Χρόνος:	2 διδακτικές ώρες
Υλικά:	Κόλλες Α4, μολύβια και στυλό, κόκκινες και πράσινες κάρτες (από μία για κάθε μαθητή/ρια)
Βασικές έννοιες:	Δημοκρατικός διάλογος, λήψη αποφάσεων, συναίνεση, ενεργή συμμετοχή, ενεργητική ακρόαση
Μεθοδολογικές επιλογές:	διαλογική συζήτηση σε ομάδες και στην ολομέλεια, εργασία ατομικά και σε ομάδες, καθοδηγούμενη αντιπαράθεση επιχειρημάτων (debate), άσκηση ενεργητικής ακρόασης σε ζευγάρια, αναστοχασμός/αξιολόγηση

Περιγραφή εργαστηρίου

Κριτήρια Επιλογής: Μέσα από τις δραστηριότητες του εργαστηρίου, οι μαθητές/ριες εξασκούνται στη λήψη δημοκρατικών αποφάσεων με δύο τρόπους: με τη διαδικασία της ψηφοφορίας και με αυτή της συναίνεσης. Η διαδικασία της συναίνεσης παρουσιάζεται ως ένας εναλλακτικός τρόπος που μπορεί να επιλεγεί από την ομάδα στις εσωτερικές της διεργασίες αφού ο περιορισμένος αριθμός των συμμετεχόντων μελών το επιτρέπει. Με το τέλος των δύο βασικών δραστηριοτήτων του εργαστηρίου, τα μέλη της ομάδας συγκρίνουν τους δύο τρόπους δημοκρατικής λήψης αποφάσεων εντοπίζοντας τις περιπτώσεις στις οποίες θα μπορούσε καθένας να λειτουργήσει αποτελεσματικά.

Εναρκτήρια δραστηριότητα (15')

Για τη δημιουργία ευχάριστου και θετικού κλίματος, το δεύτερο εργαστήριο ξεκινάει με ένα διαδραστικό παιχνίδι επανα-γνωριμίας και ενεργητικής ακρόασης. Τα παιδιά βρίσκονται όρθια σε κύκλο. Το πρώτο παιδί που ξεκινά, υπενθυμίζει το όνομα του και μία λέξη ή σύντομη φράση (λέξεις κλειδιά) που δηλώνει κάτι που του αρέσει και που θα ήθελε να το ξέρουν οι άλλοι (πχ. να ταξιδεύω, τα βιβλία κτλ.). Μόλις ολοκληρώσει, πετάει το μπαλάκι σε άλλο μέλος της ομάδας το οποίο δεν έχει πάρει τον λόγο ακόμα. Αφού ολοκληρωθεί αυτός ο πρώτος κύκλος ο/η εκπαιδευτής/τρια ζητάει το μπαλάκι να πάρει τον δρόμο της επιστροφής. Αυτό σημαίνει ότι, ξεκινώντας από το παιδί που παρουσιάστηκε τελευταίο στον πρώτο κύκλο, κάθε παιδί αναφέρει από ποιον/α πήρε το μπαλάκι, τι του αρέσει και τι είπε γι' αυτό.

Βοηθητικές υποδείξεις:

Τα υπόλοιπα παιδιά του κύκλου μπορούν να βοηθήσουν το παιδί που προσπαθεί να θυμηθεί το όνομα και τι είπε το άλλο. Έτσι δημιουργείται ένα ομαδικό κλίμα στο οποίο όλα συνειδητοποιούν πόσο σημαντικό είναι να είμαι παρών/ούσα όταν το άλλο μιλάει.

Συζήτηση:

- Πού δώσαμε περισσότερο την προσοχή μας; Στο να σκεφτούμε τι θα πούμε ή στο να ακούσουμε τους/τις συμμαθητές/ριές μας;
- Τα καταφέραμε να ολοκληρώσει το μπαλάκι την επιστροφή του; Γιατί;

Κεντρικές δραστηριότητες (65')

➤ Δραστηριότητα 1 : Η εσωτερική μου συναίνεση (20')

Χωρίζουμε την ομάδα σε ζευγάρια, για παράδειγμα Α και Β. Ο/η Α στον/στην Β και αντίστροφα έχουν χρόνο δύο λεπτά ο καθένας, η καθεμία για να απαντήσουν σε 3 ερωτήματα. Το άτομο που μιλάει έχει την πλήρη προσοχή από το άτομο που ακούει, το οποίο σιωπά και δεν εκφράζει κανένα συναίσθημα. Τα ερωτήματα δίνονται διαδοχικά στα ζευγάρια (καλό είναι να υπάρχουν γραπτώς στον πίνακα αλλά να μην φαίνονται όλα μαζί).

Ερώτημα 1: Τι με εμποδίζει να πω την γνώμη μου μερικές φορές;

Ερώτημα 2: Ποια συμπεριφορά άλλων ατόμων ξυπνά μέσα μου συναισθήματα όπως το αίσθημα κατωτερότητας, απόσυρσης, χαράς, επίκρισης; κ.ά.

Ερώτημα 3: Τι με ενθαρρύνει ώστε να εκφράσω τα πραγματικά μου συναισθήματά στους άλλους;

Συζήτηση:

- Βρήκατε τη δραστηριότητα βοηθητική;
- Αν ναι, για ποιους λόγους;
- Πώς μπορούν να δομηθούν οι κανόνες επικοινωνίας στην ομάδα, σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν;

Πηγή : Εγχειρίδιο εκπαιδευτικής Ενότητας 1 / Βασικά στοιχεία της Σοσιακρατίας. Πως να σχεδιάζετε αποδοτικές συναντήσεις. Ελληνικό Κέντρο Σοσιακρατίας ν. 3/2020

➤ Δραστηριότητα 2: Απόφαση με πλειοψηφία και με συναίνεση (45')

Σε αυτή τη δραστηριότητα θα προσπαθήσουμε να αγγίξουμε τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στη λήψη απόφασης με πλειοψηφία και με συναίνεση. Θα αξιοποιήσουμε τις θεματικές ομάδες που δημιουργήθηκαν από το Εργαστήριο 1. Η δραστηριότητα χωρίζεται σε τρία μέρη: 1. Λήψη απόφασης με πλειοψηφία, 2. Λήψη απόφασης με συναίνεση, 3. Σύγκριση των δύο τρόπων.

1. Λήψη απόφασης με πλειοψηφία (10')

Προτείνουμε στους μαθητές και τις μαθήτριες ένα υποθετικό σενάριο σε συνέχεια της εύρεσης του κοινού στόχου της τάξης:

Η τάξη μας έχει συγκεντρώσει ένα χρηματικό ποσό της τάξης των 100 ευρώ και θέλει να το διαθέσει για να βελτιώσει κάτι στο σχολείο. Οι επιλογές που σκεφτήκαμε είναι να κάνουμε graffiti

στην πίσω αυλή ή να ξεκινήσουμε μία ομάδα μουσικής κρουστών. Έτσι τα χρήματα μπορούν να διατεθούν: 1. για αγορά χρωμάτων graffiti, 2. για αγορά κάποιων μικρών μουσικών οργάνων. Οι μαθητές και μαθήτριες της τάξης καλούνται να αποφασίσουν αρχικά με πλειοψηφία. Ο/η εκπαιδευτικός συντονίζει τη διαδικασία και ζητάει από τους/τις μαθητές/ριες να σηκώσουν χέρι με τη σειρά για τις δύο (2) επιλογές. Μετράει και καταγράφει τον αριθμό και ανακοινώνει το αποτέλεσμα των 'νικητών'.

2. Λήψη απόφασης με συναίνεση (25')

Ο/Η εκπαιδευτικός σε ρόλο συντονιστή/στριας ζητάει να καθίσουν όλοι και όλες σε κύκλο. Τους ενημερώνει πως οι επιλογές είναι δύο (2) και ότι θα πρέπει να επιλέξουν με γνώμονα τον Κοινό Στόχο της Τάξης που προέκυψε στο Εργαστήριο 1. Καλεί να παρουσιάσουν ένα-ένα την άποψή του καθώς και τα επιχειρήματά γι' αυτήν. Αφού ολοκληρωθεί ο πρώτος κύκλος απόψεων, ακολουθεί ακόμη ένας κύκλος όπου οι μαθητές/τριες αφού άκουσαν τι είχε να πει όλη η ομάδα μπορούν να αλλάξουν την γνώμη τους, αν το επιθυμούν. Υπενθυμίζουμε τον κοινό στόχο και ότι θέλουμε όλα τα μέλη της ομάδας να είναι ευχαριστημένα.

Μετά τον δεύτερο κύκλο ο/η εκπαιδευτικός φέρνει μία πρόταση σύμφωνα με αυτά που άκουσε, χωρίς να καταμετρά ποιες προτάσεις πλειοψηφούν αλλά ακούγοντας τα επιχειρήματα που πρέπει πρωτίστως να εξυπηρετούν τον Κοινό Στόχο της τάξης. Ζητάει τη συναίνεση της ομάδας κυκλικά ρωτώντας κάθε μαθητή/τρια ξεχωριστά. Οποιος/α εκφράσει αντίρρηση/διαφωνία θα πρέπει να επιχειρηματολογήσει και να φέρει μία καλύτερη ή βελτιωμένη πρόταση. Αν συμβεί κάτι τέτοιο, ο/η εκπαιδευτικός κάνει μία δεύτερη προσπάθεια φέρνοντας την πρόταση βελτιωμένη και ζητάει τη συναίνεση κυκλικά.

Πιθανές απαντήσεις μαθητών/τριών:

- Δεν έχω καμία αντίρρηση, δίνω τη συναίνεσή μου/

το δείχνουν είτε με τα δύο χέρια ψηλά ή με τον αντίχειρα προς τα πάνω.

- Έχω μια μικρή αντίρρηση, αλλά εξακολουθώ να δίνω τη συναίνεσή μου/

το δείχνουν είτε με τα δύο χέρια μπροστά ή με τον αντίχειρα σε οριζόντια θέση

- Έχω μια σοβαρή αντίρρηση και δεν δίνω τη συναίνεσή μου/

το δείχνουν είτε με τα δύο χέρια προς τα κάτω ή με τον αντίχειρα προς τα κάτω.

3. Σύγκριση των τρόπων λήψης αποφάσεων (10')

Με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού, η ομάδα συγκρίνει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της απόφασης με πλειοψηφία και με συναίνεση και συζητά περιπτώσεις στις οποίες θα ήταν περισσότερο κατάλληλος ο ένας ή ο άλλος τρόπος.

Για διευκόλυνση των εκπαιδευτικών, δίνονται οι παρακάτω πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία της λήψης απόφασης με συναίνεση:

Η ομιλία σε κύκλο μας βοηθάει να ακούμε όλοι τον/την ομιλούντα/ούσα και να αποφεύγουμε τον παραγκωνισμό της “φωνής” άλλων ατόμων που συμμετέχουν σε μια συζήτηση.

Μέχρι σήμερα οι κύριοι τρόποι για την λήψη αποφάσεων είναι :

- ❖ Ο αυταρχικός – αποφασίζω μόνος μου
- ❖ Ο πλειοψηφικός – η πλειοψηφία αποφασίζει
- ❖ Η ομοφωνία - όλοι είμαστε 100% σύμφωνοι
- ❖ Ο συναινετικός – όλοι είμαστε ασφαλείς και σύμφωνοι να δοκιμάσουμε την πρόταση στην οποία συναινέσαμε που εξυπηρετεί τον Κοινό Στόχο και μας κάνει να είμαστε όλοι ευχαριστημένοι. Η πρόταση αυτή είναι αρκετά καλή γι’ αυτή τη στιγμή αλλά μπορούμε να την αλλάξουμε στο μέλλον αν δεν μας εξυπηρετεί..

Η συναίνεση επιτυγχάνεται όταν **δεν υπάρχει καμία βαρυσήμαντη αιτιολογημένη αντίρρηση** ενάντια σε μια πρόταση προς απόφαση, η οποία πρόταση εξυπηρετεί τους στόχους της ομάδας. Μέσα από τη διαδικασία εξασφαλίζεται ότι κανενός, καμίας η φωνή δε θα παραγκωνιστεί. Ο σκοπός είναι να ενσωματωθούν οι φωνές όλων ώστε να βρεθεί η καλύτερη λύση για την ομάδα. Αν μια βαρυσήμαντη αντίρρηση εμμένει και συνεχίζει να υπάρχει κατά την διαδικασία επίλυσης της, παρά τους συντονισμούς νέων γύρων έκφρασης-απόψεων-συνδιαμόρφωσης νέας πρότασης, τότε, η απόφαση δεν μπορεί να παρθεί στη παρούσα συνάντηση και το θέμα αναβάλλεται.

Συζήτηση:

- ◆ Πώς σας φάνηκε η διαδικασία;
- ◆ Ήταν εύκολο να συμφωνήσετε όλοι/ες στις μικρές σας ομάδες; Με ποιον τρόπο καταλήξατε σε μία επιλογή;

- ◆ Ήταν εύκολο να σκεφτείτε επιχειρήματα ώστε να υποστηρίξετε την επιλογή σας; · Με ποιον τρόπο δομήσατε τα επιχειρήματά σας;
- ◆ Κατασκευάσατε επιχειρήματα στα οποία δεν πιστεύετε οι ίδιοι/ες, μόνο για να πείσετε το ακροατήριό σας;
- ◆ Αισθανθήκατε πιο άνετα με την ανοιχτή ή με τη μυστική ψηφοφορία;
- ◆ Θεωρείτε δίκαιη τη διαδικασία της ψηφοφορίας; Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της διαδικασίας αυτής;
- ◆ Μπορείτε να σκεφτείτε κάποιον άλλον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσατε να αποφασίζετε στην ομάδα;

Πηγή : Εγχειρίδιο εκπαιδευτικής Ενότητας 1 | Βασικά στοιχεία της Σοσιακρατίας. Πως να σχεδιάζετε αποδοτικές συναντήσεις. Ελληνικό Κέντρο Σοσιακρατίας ν. 3/2020

Αναστοχαστική συζήτηση και αξιολόγηση (10΄):

Μετά την ολοκλήρωση της κεντρικής δραστηριότητας μπορούμε να συζητήσουμε: ·

- Τι σου έκανε περισσότερο εντύπωση και γιατί;
 - Τι σου άρεσε στο συγκεκριμένο εργαστήριο και γιατί;
 - Τι δεν σου άρεσε και τόσο;
 - Τι έμαθες, τι κρατάς, τι θα θυμάσαι από το εργαστήριο;
- Εάν υπάρχει χρόνος, οι εντυπώσεις αποτυπώνονται γραπτά.

Εργαστήριο 3: «Η Δομή της συνάντησης & ο συντονισμός της συναίνεσης»

Σκοπός:	<ul style="list-style-type: none"> · Εξάσκηση στη δημοκρατική λήψη αποφάσεων · Ενίσχυση της κριτικής σκέψης με τη διατύπωση επιχειρημάτων · Εξοικείωση με τις τεχνικές της μεθόδου της συναίνεσης, ενός εναλλακτικού δημοκρατικού τρόπου λήψης αποφάσεων
Ηλικιακή ομάδα:	Μαθητές/τριες δημοτικού (Δ, Ε' και Στ'), γυμνασίου, ΓΕΛ, ΕΠΑΛ
Μέγεθος ομάδας:	10-25 άτομα
Χρόνος:	2 διδακτικές ώρες
Υλικά:	χαρτί flipchart, μαρκαδόροι
Βασικές έννοιες:	δομή συνάντησης, ατζέντα, επιχειρηματολογία, Δημοκρατικός διάλογος, λήψη αποφάσεων, συναίνεση, ενεργή συμμετοχή
Μεθοδολογικές επιλογές:	<p>διαλογική συζήτηση σε ομάδες και στην ολομέλεια, εργασία σε ομάδες, καθοδηγούμενη αντιπαράθεση επιχειρημάτων (debate), άσκηση ενεργητικής ακρόασης, αναστοχασμός/αξιολόγηση</p>

Περιγραφή εργαστηρίου

Κριτήρια επιλογής: Στο εργαστήριο επιχειρείται η κατανόηση της χρησιμότητας της δομής μιας συνάντησης όπου η ομάδα θα πάρει αποφάσεις, η διαδικασία της δημιουργίας μιας κοινής ατζέντας, η λήψη αποφάσεων με συναίνεση.

Στο εργαστήριο επιχειρείται η διαδικασία λήψης απόφασης με συναίνεση αφού προηγουμένως έχει γίνει αναφορά και κατανόηση της δομής μιας αποδοτικής συνάντησης.

Όσον αφορά το ρόλο του/της εκπαιδευτικού σε αυτό το εργαστήριο, αυτός νοείται ως συντονιστής/τρια που:

- Διασφαλίζει τη δομή της συνάντησης, με τον κύκλο άφιξης, τη συναίνεση και τον κύκλο κλεισίματος
- Φροντίζει να δίνει κυκλικά το λόγο σε όλα τα μέλη της ομάδας, σε κάθε φάση της συνάντησης
- Φέρνει μία πρόταση μετά από όσα ακούστηκαν και ζητάει τη συναίνεση των μελών και διαχειρίζεται τυχόν βαρυσήμαντες αντιρρήσεις
- Ως μέλος της ομάδας εκφράζει την άποψή του/της και τις αντιρρήσεις του/της

Δραστηριότητα 1 : Εργαλεία & ρόλοι για μία αποδοτική συνέλευση (15')

❖ Εργαλεία μιας αποδοτικής συνάντησης: Ατζέντα

Η παρούσα δραστηριότητα αφορά τη δημιουργία μίας κοινής Ατζέντας, η προετοιμασία της οποίας πρέπει να προηγείται των συνελεύσεων των ομάδων. Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί στους/τις μαθητές/ριες την αναγκαιότητα να υπάρχει μια κοινή ατζέντα που θα είναι ορατή και προσβάσιμη από όλα τα μέλη της ομάδας προκειμένου τη συλλογική βέλτιστη κατανόηση της ομάδας. Προτείνει και ταυτόχρονα γράφει στον Πίνακα ή στο χαρτί flipchart το εξής σχέδιο:

Όνομα Ομάδας

Ημερομηνία, Τόπος & ώρα συνάντησης:

Μέλη: ...

Παρόντες/ούσες: ...

Κύκλος άφιξης (Check in)

Οργανωτικά συνάντησης:

Διάρκεια συνάντησης:
Συντονιστής/ρια:
Φύλακας χρόνου:
Πρακτικογράφος:

Agenda

(*) Τίτλος θέματος (πχ. Ενημέρωση για...)

Φέρνει το θέμα:
Στόχος: Ενημέρωση
Διάρκεια:
Πρόσθετο υλικό:

(*) Τίτλος θέματος

Φέρνει το θέμα:
Στόχος: πχ. Ενημέρωση, Συζήτηση, Απόφαση, Εκλογή
Διάρκεια:
Πρόσθετο υλικό:

(*) οσα θέματα χρειάζονται

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

1.

2....

Πρόταση: **(ΝΑ ΓΡΆΦΕΤΑΙ ΞΕΚΑΘΑΡΑ Η ΠΡΌΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ ΣΤΟΝ ΠΙΝΑΚΑ)**
ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ

Βοηθητικές υποδείξεις:

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το πρότυπο template που υπάρχει το Παράρτημα.

Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί ότι η συνάντηση/συνέλευση είναι καλό να ξεκινάει με έναν κύκλο άφιξης (check in) στον οποίο ο/η συντονιστής/ρια ρωτάει (κυκλικά πάντα) τα μέλη: «πώς ερχόμαστε στη συνάντηση;», «με ποια διάθεση;». Το ίδιο προτείνεται να συμβαίνει και στο τέλος της συνάντησης/συνέλευσης προκειμένου οι μαθητές/ριες να δίνουν μία ανατροφοδότηση για την έκβαση αυτής. Τα υπόλοιπα στοιχεία της Ατζέντας, όπως τα μέλη που παρευρίσκονται, η διάρκεια της συνάντησης και τα ονόματα των βοηθητικών ρόλων είναι σημαντικό να καταγράφονται.

Σχετικά με τα προτεινόμενα θέματα, είναι επίσης σημαντικό να γράφεται ο Τίτλος του θέματος, το

όνομα ή ονόματα αυτού/αυτών που το φέρνουν, ο Στόχος του (πχ. Ενημέρωση, Καταιγισμός Ιδεών, Συζήτηση, Απόφαση, Εκλογή), η εκτιμώμενη διάρκεια και πρόσθετο υλικό που μπορεί να υπάρχει (πχ. Κείμενα, φωτογραφίες, video κτλ.) Στην Ατζέντα κάτω από το κάθε θέμα πρέπει να γράφεται η απόφαση στην οποία συναίνεσε η ομάδα και η λέξη 'Συναίνεση' με κάποιον έντονο χρωματικά τρόπο (πχ. με κόκκινο).

Η Ατζέντα προτείνεται να προετοιμάζεται και να κοινοποιείται στα μέλη της ομάδας 1-2 μέρες πριν τη συνάντηση για την καλύτερη προετοιμασία των μελών της ομάδας.

❖ **Οι ρόλοι μιας αποδοτικής συνάντησης**

Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί ότι για να γίνουν οι συνελεύσεις των ομάδων αποτελεσματικότερες είναι αναγκαία η ύπαρξη ρόλων. Στα συγκεκριμένα εργαστήρια προτείνουμε την ύπαρξη των εξής ρόλων:

Συντονιστής/ρια: Κάποιος/α να συντονίζει τη συζήτηση και να δίνει κυκλικά το λόγο.

Βοηθητικές υποδείξεις:

Στις πρώτες συνελεύσεις τάξεων, ο συντονιστής/ρια μπορεί και να συγκεντρώνει τα θέματα για την ατζέντα. Στη συνέχεια μπορεί να υπάρξει σχετικός ρόλος.

Φύλακας χρόνου: Καποιος/α να κρατάει το χρόνο

Πρακτικογράφος: Κάποιος/α να κρατάει πρακτικά

Υπεύθυνος/οι θέματος: Κάποια/ος να φέρει το κάθε θέμα και να είναι προετοιμασμένη/ος να δώσει πληροφορίες γι' αυτό.

Δραστηριότητα 2: Δημιουργία Ατζέντας στις ομάδες (15')

Ο/Η εκπαιδευτικός ζητάει από τις ομάδες που προέκυψαν στο Εργαστήριο 1 να προετοιμάσουν την Ατζέντα της πρώτης τους συνέλευσης σύμφωνα με το πρότυπο που βρίσκεται αναρτημένο στην τάξη. Μοιράζει στα μέλη των ομάδων χαρτόνια ή χαρτιά flipchart, μαρκαδόρους και τους ζητάει να επιλέξουν ένα θέμα για συζήτηση που θα αναγράφεται με τον τρόπο που εξηγήθηκε. Οι ομάδες έχουν στη διάθεσή τους 20 λεπτά μέσα στα οποία υπολογίζεται και ο χρόνος της παρουσίασης της Ατζέντας στην ολομέλεια.

Βοηθητικές υποδείξεις:

Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα δεν είναι αναγκαίο τα παιδιά να πάρουν τους συγκεκριμένους ρόλους που προτάθηκαν παραπάνω, γιατί αυτοί είναι αναγκαίοι όταν πραγματοποιείται η συνέλευση και όχι όταν προετοιμάζεται η Ατζέντα. Ωστόσο, οποιαδήποτε αυθόρμητη ανάληψη

κάποιου ρόλου που θα βοηθήσει στην προετοιμασία της Ατζέντας (πχ. αυτός/η που θα γράψει την Ατζέντα στο χαρτόνι/χαρτί flipchart) ενθαρρύνεται.

Δραστηριότητα 3: Ο συντονισμός της συναίνεσης (30')

Ο/Η εκπαιδευτικός φέρνει ένα θέμα για το οποίο η ομάδα πρέπει να πάρει μία απόφαση με συναίνεση. Παρακάτω προτείνονται 2 υποθετικά θέματα, αν όμως υπάρχει κάποιο άλλο που σχετίζεται με ζητήματα που απασχολούν την ομάδα μπορεί να το επιχειρήσει. Στη συνέχεια ζητάει από κάποιον μαθητή ή μαθήτρια που νιώθει άνετα με το θέμα να το φέρει/εισηγηθεί στην ομάδα (ιδανικά η προετοιμασία του θέματος θα μπορούσε να γίνει πριν το εργαστήριο).

Ενδεικτικά προτείνονται τα παρακάτω, ωστόσο ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να προσθέσει και άλλα:

Σενάριο για Α' Βάθμια

Θέμα: Τι χρώμα θα βάψουμε την τάξη μας;

Πληροφορίες για αυτόν/αυτή που θα φέρει το θέμα: *Ο Σύλλογος Γονέων και κηδεμόνων δέχτηκε μία δωρεά μπογιές για τις τάξεις του σχολείου και τα διαθέσιμα χρώματα είναι τα εξής: πράσινο, πορτοκαλί και μπλε. Ποιο χρώμα θα επιλέξουμε;*

Σενάριο για Β' Βάθμια

Θέμα: Που θα πάμε εκδρομή;

Πληροφορίες για αυτόν/αυτή που θα φέρει το θέμα: *Υπάρχουν δύο προσφορές μετά από έρευνα που έκανε ομάδα εργασίας που αποτελούνταν από μαθητές/τριες, εκπαιδευτικούς και σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων*

α) *Τετραήμερη εκδρομή στη Σόφια της Βουλγαρίας οδικός, κόστος ανά μαθητή/τρια 220,00 ευρώ*

β) *Τριήμερη εκδρομή στη Νάπολη της Ιταλίας αεροπορικώς, κόστος ανά μαθητή/τρια 310,00 ευρώ*

Στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός σε ρόλο συντονίστριας/στη ξεκινάει τη συνάντηση ακολουθώντας την παρακάτω δομή:

A. Κύκλος άφιξης (5')

Ο/Η συντονιστής/τρια ξεκινάει τη συνάντηση με έναν κύκλο άφιξης ρωτώντας (κυκλικά πάντα) τα μέλη: «πώς ερχόμαστε στη συνάντηση;», « με ποια διάθεση;» ,

B. Οργανωτικά συνάντησης - Ατζέντα, πρακτικά και χρόνος (3')

Ατζέντα : Είναι σημαντικό η ατζέντα της συνάντησης να καταγράφεται στον πίνακα ή σε μεγάλο χαρτί (flipchart ή του μέτρου), ώστε να είναι ορατή σε όλη την ομάδα. Στην Ατζέντα κάτω από το κάθε θέμα γράφεται η απόφαση.

Χρόνος: Ο/Η συντονιστής/τρια ενημερώνει για το χρόνο που υπάρχει στη διάθεση της ομάδας για να ολοκληρωθεί η συνάντηση και ζητάει από έναν/μία εθελοντικά να βοηθήσει στην τήρηση του χρόνου κάνοντας μία υπενθύμιση στον/στην συντονιστή/στρια ότι έχουν μείνει 10'.

Πρακτικά: Ο/Η συντονιστής/τρια ζητάει από έναν/μία εθελοντικά να βοηθήσει, κρατώντας τις βασικές προτάσεις και την τελική απόφαση σε ένα χαρτί ή και στο πίνακα.

Γ. Επεξεργασία επιλεγθέντος θέματος για τη λήψη απόφασης με συναίνεση (17')

Γ.1. Φάση διαμόρφωσης εικόνας

Ο/η εκπαιδευτής/τρια αφού δώσει το λόγο σε αυτόν/αυτήν που φέρνει το θέμα, δίνει κυκλικά τον λόγο για ερωτήσεις που μπορεί να έχει η ομάδα σε σχέση με το επιλεγθέν θέμα. Με άλλα λόγια, στο εν λόγω στάδιο δίνονται οι απαραίτητες πληροφορίες, ώστε το θέμα να είναι κατανοητό και σαφές από όλους/ες.

Βοηθητικές υποδείξεις:

- να ερωτηθεί κάθε μέλος του κύκλου ξεχωριστά
- να διασφαλιστεί η μη επανάληψη των ίδιων ερωτήσεων
- να μην επιτραπεί η έκφραση άποψης μέσα από τις ερωτήσεις, θα υπάρχει χρόνος να εκφραστούν όλες οι απόψεις στην επόμενη φάση.

Γ.2. Φάση διαμόρφωσης άποψης

Κάθε μέλος της τάξης εκφράζει την άποψη του/της ώστε να μπορέσει όλη η τάξη να καταλήξει αργότερα σε μία κοινή απόφαση. Η διαδικασία αυτή διεξάγεται σε 2 κύκλους:

1ος Κύκλος απόψεων: Ο/η συντονιστής/τρια δίνει κυκλικά τον λόγο για να εκφράσουν τα μέλη την άποψή τους.

2ος Κύκλος απόψεων: Ο/η συντονιστής/τρια δίνει πάλι κυκλικά τον λόγο ώστε τα μέλη, μετά από όσα άκουσαν, να επικαιροποιήσουν την άποψή τους και ενδεχομένως να την αναδιαμορφώσουν.

Βοηθητικές υποδείξεις:

- ο/η εκπαιδευτής/τρια καταγράφει ιδέες, αμφιβολίες, κριτήρια, πληροφορίες, λύσεις
- ο/η εκπαιδευτής/τρια υπενθυμίζει στους μαθητές/τριες ότι γίνεται προσπάθεια εύρεσης μίας κοινής λύσης.

Γ.3. Φάση συναίνεσης / τελική απόφαση

Ο/η εκπαιδευτικός/τρια φέρνει μια νέα πρόταση λύσης που περιλαμβάνει όλες τις απόψεις που ακούστηκαν. Με άλλα λόγια, η πρόταση λύσης επιχειρεί να συνθέσει τις απόψεις που ακούστηκαν. Καλό είναι η εν λόγω πρόταση να γραφτεί στον πίνακα, ώστε να είναι ορατή από όλους/ες. Κατόπιν, ζητείται η συναίνεση της ομάδας. Ο/η εκπαιδευτικός δηλαδή, ρώτα κάθε μέλος αν μπορεί να δώσει συναίνεση (= δεν έχει βαρυσήμαντη αντίρρηση). Αν υπάρχει αιτιολογημένη βαρυσήμαντη αντίρρηση τότε καλεί το μέλος ή τα μέλη που τη φέρουν να κάνουν μία νέα βελτιωμένη πρόταση. Κρατείστε κατά νου ότι οι αντιρρήσεις είναι καλοδεχούμενες γιατί συνήθως βελτιώνουν τις αποφάσεις!

Βοηθητικές υποδείξεις:

- να είναι ξεκάθαρο το σήμα για συναίνεση / βαρυσήμαντη αντίρρηση. Η ομάδα για συντομία δείχνει με τον αντίχειρα πάνω ή κάτω αν συναινεί ή έχει βαρυσήμαντη αντίρρηση

Δ. Κύκλος κλεισίματος (5')

Ο/Η εκπαιδευτικός κλείνει τη συνάντηση ρωτώντας (κυκλικά πάντα) τα μέλη πώς φεύγουν από τη συνάντηση ενώ θέτει βοηθητικές ερωτήσεις όπως:

Τι σου έκανε περισσότερο εντύπωση και γιατί;

- Τι σου άρεσε στο συγκεκριμένο εργαστήριο και γιατί;
- Τι δεν σου άρεσε και τόσο;
- Τι έμαθες, τι θα θυμάσαι από το εργαστήριο;

Το τελευταίο αυτό στάδιο λειτουργεί και ως μία ανατροφοδότηση για τον συντονισμό αλλά και την αποτελεσματικότητα της συνάντησης.

Δραστηριότητα 4: Ο συντονισμός της συναίνεσης στις ομάδες (20')

Ακολουθώντας τη διαδικασία της δραστηριότητας 3, ζητάμε από τους μαθητές/τριες να χωριστούν στις θεματικές ομάδες που δημιουργήθηκαν στο Εργαστήριο 1. Ζητάμε από την κάθε ομάδα έναν/μία εθελοντή/τρια που θα ήθελε να δοκιμάσει να συντονίσει τη συζήτηση η οποία έχει ως στόχο την ανάδειξη της πρώτης δράσης που θα υλοποιήσει η κάθε θεματική ομάδα. Για τη διευκόλυνση των συντονιστριών/των τους μοιράζουμε σε χαρτί τα βήματα της συνάντησης. (βλέπε Παράρτημα) Τους δίνουμε 10' χρόνο να δουλέψουν ταυτόχρονα και επιστρέφουμε στην ολομέλεια για να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα των αποφάσεων.

Πηγή : Εγχειρίδιο εκπαιδευτικής Ενότητας 1 | Βασικά στοιχεία της Σοσιακρατίας. Πως να σχεδιάζετε αποδοτικές συναντήσεις. Ελληνικό Κέντρο Σοσιακρατίας ν. 3/2020

Αναστοχαστική συζήτηση και αξιολόγηση (10'):

Μετά την ολοκλήρωση της κεντρικής δραστηριότητας μπορούμε να συζητήσουμε:

- Τι σου έκανε περισσότερο εντύπωση και γιατί;
- Τι σου άρεσε στο συγκεκριμένο εργαστήριο και γιατί;
- Τι δεν σου άρεσε και τόσο;
- Τι έμαθες, τι κρατάς, τι θα θυμάσαι από το εργαστήριο;

Εάν υπάρχει χρόνος, οι εντυπώσεις αποτυπώνονται γραπτά.

Εργαστήριο 4 : «Εκλογή ρόλων & Ανοιχτή Ψήφος»

Σκοπός:	<p>Η εκλογή μαθητή ή μαθήτριες σε κάποιο ρόλο με βάση την περιγραφή του ρόλου και των δεξιοτήτων που θα πρέπει να έχει.</p> <p>Εκλογή στη βάση της συναίνεσης και χωρίς εκ των προτέρων υποψήφιος/ους.</p>
Ηλικιακή ομάδα:	Μαθητές/τριες δημοτικού (Δ, Ε' και Στ'), γυμνασίου, ΓΕΛ, ΕΠΑΛ
Μέγεθος ομάδας:	10-25 άτομα
Χρόνος:	2 διδακτικές ώρες
Υλικά:	Χαρτιά Α5, στυλό
Βασικές έννοιες:	<p>εκλογή ρόλου, κριτήρια, περιγραφή και καταγραφή δεξιοτήτων του ρόλου επιχειρηματολογία, δημοκρατικός διάλογος, λήψη αποφάσεων, συναίνεση, ενεργή συμμετοχή</p>
Μεθοδολογικές επιλογές:	<p>διαλογική συζήτηση στην ολομέλεια, ανοιχτή ψήφος, καθοδηγούμενη αντιπαράθεση επιχειρημάτων (debate), άσκηση ενεργητικής ακρόασης, αναστοχασμός/αξιολόγηση</p>

Περιγραφή εργαστηρίου

Κριτήρια επιλογής: Για όλους τους εμπλεκόμενους, το να καθορίσεις με συναίνεση και με την αρχή της Ανοιχτής Ψήφου, ποιοι/ες θα μπορούσαν να είναι εκπρόσωποι της τάξης ή να αναλάβουν κάποιους ρόλους, σημαίνει να σκέφτονται, να ζυγίζουν και να συζητούν. Να συζητούν στοχευμένα σε διάφορα επίπεδα, μέχρι να βρεθεί το κατάλληλο άτομο. Εάν όλοι οι μαθητές/τριες είναι έτοιμοι/ες να συμμετάσχουν στις διαδικασίες και τα βήματα που σχετίζονται με αυτές, θα ανταμειφθούν με σημαντικές επιγνώσεις, για παράδειγμα τα μειονεκτήματα της επιλογής των υποψηφίων μαθητών/τριών μόνο και μόνο επειδή αυτοί/ες αυτοπροτείνονται. Επίσης πόσο ικανοποιητικό είναι να συνεργαστούν και να συμφωνούν ανοιχτά με βάση έξυπνες αντιρρήσεις, βρίσκοντας την καλύτερη λύση για όλους και πάνω απ' όλα πόσο ενδυναμωτική είναι η στήριξη για το άτομο που τελικά εξελέγη με αυτό τον τρόπο.

Πότε έχει νόημα μια εκλογή με Ανοιχτή Ψήφο;

Η εμπειρία δείχνει ότι είναι ιδιαίτερα κατάλληλη για μικρές και μεσαίες ομάδες, όπου η εμπιστοσύνη μεταξύ των εκλεγμένων ατόμων και της αντίστοιχης ομάδας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ή όπου είναι σημαντικό να βρεθεί το πιο ικανό άτομο για ένα συγκεκριμένο ρόλο.

Όλοι και όλες κερδίζουν!

Οι μαθητές/τριες έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν στο σχεδιασμό της καθημερινής σχολικής ζωής μέσω των εκπροσώπων/ουσών της τάξης τους ή μίας θεματικής ομάδας. Κατά κανόνα, οι υποψήφιοι/ες εκλέγονται με πλειοψηφία, το μειονέκτημα σε αυτό είναι ότι η μειοψηφία δεν θα στηρίξει πλήρως την απόφαση, επειδή μπορεί να αισθάνεται ότι έχει χάσει τις εκλογές. Αντίθετα στις εκλογές με Ανοιχτή Ψήφο, ο καθένας και η κάθε μία έχει την ευκαιρία να συν-καθορίσει και να φέρει τις προσωπικές του/της αντιρρήσεις. Η "εξουσία" και η ευθύνη κατανέμονται εξίσου σε όλους και όλες. Με τη θετική παρακίνηση: στο τέλος υπάρχουν μόνο νικητές.

Τι ξεχωρίζει μια εκλογή με Ανοιχτή Ψήφο από μια πλειοψηφική;

Οι αποφάσεις με συναίνεση δεν λαμβάνονται πλειοψηφικά, αλλά με την αρχή "καμία αντίρρηση" (επίσης "αρχή της συναίνεσης"). Αυτό σημαίνει ότι όλοι/ες οι συμμετέχοντες/ουσες ακούγονται εξίσου και οι απόψεις τους συμπεριλαμβάνονται στις αποφάσεις. Σε αντίθεση με τις πλειοψηφικές εκλογές, κανείς και καμία δεν μπορεί να απορριφθεί. Ουσιαστικά, είναι μια ανοικτή διαδικασία ανάδειξης υποψηφίων, όπου οι αποφάσεις ισχύουν μόνο αν κανείς/μία δεν έχει αντίρρηση **στο πλαίσιο ενός στόχου που έχει συμφωνηθεί προηγουμένως**. Ο στόχος είναι να βρεθεί το πρόσωπο

που είναι το πιο κατάλληλο στην περιγραφή ρόλου που συμφωνήθηκε από κοινού. Έρχονται μέσω ενός υψηλού βαθμού έκφρασης της άποψης των εμπλεκόμενων. Η κρίση και το αίσθημα ευθύνης κάθε συμμετέχοντα/ουσας διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο. Επομένως, οι εκλογές με Ανοιχτή Ψήφο χαρακτηρίζονται από έναν αντίστοιχα υψηλό βαθμό αποδοχής και βιωσιμότητας της απόφασης.

Δραστηριότητα 1 : Εκλογή Υπεύθυνου Ολομέλειας με Ανοιχτή Ψήφο (45')

Στόχος της δραστηριότητας η εκλογή μαθητή/τριας σε έναν ρόλο ευθύνης. Θα μπορούσε να είναι ρόλος του υπεύθυνου/ης των θεματικών ομάδων που δημιουργήθηκαν στο Εργαστήριο 1.

Όσον αφορά το ρόλο του/της εκπαιδευτικού σε αυτό το εργαστήριο, αυτός νοείται ως συντονιστής/τρια που:

- Διασφαλίζει τη δομή της συνάντησης, τη συναίνεση και τον κύκλο κλεισίματος
- Φροντίζει να δίνει κυκλικά το λόγο σε όλα τα μέλη της ομάδας, σε κάθε φάση της συνάντησης
- Φέρνει μία πρόταση μετά από όσα ακούστηκαν και ζητάει τη συναίνεση των μελών και διαχειρίζεται τυχόν βαρυσήμαντες αντιρρήσεις

Βήμα 1 | Ορισμός των ρόλων και των καθηκόντων

Οι μαθητές/τριες συζητούν μαζί με τον εκπαιδευτικό ποιοι ρόλοι ή καθήκοντα θα πρέπει να αναλάβουν οι υποψήφιοι/ες ή η ομάδα και ποια είναι τα δυνατά σημεία και ικανότητες για την εκτέλεση του συγκεκριμένου ρόλου ή καθήκοντος στην τάξη. Οι απαντήσεις τους καταγράφονται με τρόπο ορατό σε όλους/ες.

Βοηθητικές υποδείξεις:

- Αποτρέψτε τις χαοτικές συζητήσεις χρησιμοποιώντας ένα “ραβδί ομιλίας”: μόνο όσοι/ες το κρατούν στα χέρια τους έχουν το δικαίωμα να μιλήσουν.
- Προετοιμάστε μία λίστα των χαρακτηριστικών και των καθηκόντων, χωρίζοντας την τάξη σε μικρές ομάδες και στη συνέχεια παρουσιάστε την σε μια συλλογική μορφή.

Βήμα 2 | Αποφασίστε την περιγραφή του ρόλου με συναίνεση

Οι μαθητές/τριες ερωτούνται μεμονωμένα αν έχουν αντίρρηση σε αυτή την περιγραφή ρόλου ή αν δίνουν τη συναίνεσή τους.

Πιθανές απαντήσεις μαθητών/τριών:

- Δεν έχω καμία αντίρρηση, δίνω τη συναίνεσή μου.

- Έχω μια μικρή αντίρρηση, αλλά εξακολουθώ να δίνω τη συναίνεσή μου.
- Έχω μια σοβαρή αντίρρηση και δεν δίνω τη συναίνεσή μου.

Βοηθητικές υποδείξεις:

Εναλλακτικά με τη λεκτική διατύπωση της απάντησης, μπορούν επίσης να δοθούν σήματα χειρός.

- Δύο χέρια ψηλά ή με αντίχειρας προς τα πάνω: καμία αντίρρηση, συναίνεση
- Δύο χέρια μπροστά ή με αντίχειρας σε οριζόντια θέση: μικρή αντίρρηση αλλά συναίνεση
- Δύο χέρια προς τα κάτω ή με αντίχειρας προς τα κάτω: σοβαρή αντίρρηση και μη συναίνεση

Οι μαθητές/τριες που έχουν μια μικρή ή σοβαρή αντίρρηση καλούνται να την αιτιολογήσουν.

Η περιγραφή του ρόλου θα αλλάζει ή θα τροποποιείται μέχρι να συμφωνήσουν όλοι/ες και να δώσουν τη συγκατάθεσή τους. Το αν μια αντίρρηση είναι απλή ή σοβαρή καθορίζεται μόνο από εκείνους/ες που την υποβάλλουν.

Βοηθητικές υποδείξεις:

- Δώστε στον επαναπροσδιορισμό της περιγραφής του ρόλου/καθήκοντος αρκετό χρόνο. Αν δεν φτάνει ο χρόνος, η εκλογή μπορεί να συνεχιστεί την επόμενη φορά.
- Συχνά, οι σοβαρές αντιρρήσεις μπορούν να μετριαστούν, δοκιμάζοντας αρχικά τις σχετικές αλλαγές και στη συνέχεια μετρώντας τον αντίκτυπό τους.
- Εάν μια σοβαρή αντίρρηση παραμένει ακόμη και μετά από μια συζήτηση, η απόφαση μπορεί να αναβληθεί και να μεταφερθεί σε άλλη ημερομηνία ή να μεταβιβαστεί στον εκπαιδευτικό της τάξης.

Βήμα 3 | Ολοκληρώστε την ψηφοφορία ανοιχτά και με ειλικρίνεια

Πριν από αυτό το βήμα, στην ομάδα υπενθυμίζεται η περιγραφή του ρόλου. Η περιγραφή του ρόλου εμφανίζεται ορατά σε όλους/ες (π.χ. στον πίνακα). Αντιπροσωπεύει τον κοινό στόχο και ως εκ τούτου παρέχει έναν σημαντικό προσανατολισμό για τα επόμενα βήματα. Βασικά, όλοι οι μαθητές/τριες της τάξης είναι επιλέξιμοι/ες. Μπορούν επίσης να επιλέξουν τον εαυτό τους!

Η/Ο εκπαιδευτικός διευκολύνει/συντονίζει τη διαδικασία εκλογής.

Σε ένα φύλλο υποψηφιότητας, όλοι οι μαθητές/τριες καταγράφουν πρώτα πάνω το δικό τους

ονόματα και κάτω το όνομα του/της συμμαθητή/τριας που επιθυμούν για τον ρόλο (μπορεί να είναι περισσότεροι/ες από έναν συμμαθητή/τρια αν πρόκειται για να δημιουργηθεί ομάδα). Ο/Η εκπαιδευτικός θα μπορούσε να ψηφίσει αλλά δεν μπορεί να είναι υποψήφιος/α.

Φύλλο ψηφοδελτίου:

Εγώ η **Άννα**

επιλέγω τον **Νικηφόρο**

Βήμα 4 | Ο πρώτος γύρος συζήτησης - ακούμε τα επιχειρήματα

Τα ψηφοδέλτια συλλέγονται από αυτόν/αυτή που συντονίζει.

Όλοι/ες οι μαθητές/τριες ερωτούνται μεμονωμένα και κυκλικά πάντα γιατί έχουν επιλέξει τον/την υποψήφιο/α ή την ομάδα.

Βοηθητικές υποδείξεις:

Τοποθετήστε τα ψηφοδέλτια με τη σειρά που οι μαθητές/τριες κάθονται στον κύκλο. Τώρα μπορείτε να τους ζητήσετε από όλους και όλες ξεχωριστά να αιτιολογήσουν την απόφασή τους.

Τα ονόματα των υποψηφίων είναι γραμμένα δίπλα-δίπλα στον πίνακα. Κάτω από τα ονόματα συλλέγουμε τους λόγους που οδήγησαν στην επιλογή των υποψηφίων.

Δεδομένου ότι δεν πρόκειται για την τήρηση ενός πίνακα για την καταμέτρηση των ψήφων, δεν σημειώνονται πολλαπλές απαντήσεις. Καταγράφονται μόνο τα επιχειρήματα υπέρ των υποψηφίων. Δεν συλλέγονται τα επιχειρήματα εναντίον τους.

Βήμα 5 | Η δεύτερη γνώμη - επειδή οι απόψεις μπορούν να αλλάξουν

Αφού όλοι/ες οι μαθητές/τριες έχουν ακούσει τη συλλογιστική όλων των άλλων, τους ζητείται και πάλι μεμονωμένα να τοποθετηθούν εάν η επιλογή τους άλλαξε λόγω των απόψεων που ακούστηκαν. Αν ναι, καλούνται να αιτιολογήσουν εκ νέου την απόφασή τους. **Μη χάσετε αυτόν τον γύρο, ακόμα κι αν φαίνεται ότι ο καθένας καθεμία θέλει να εμμένει στις απόψεις του!**

Επισημάνετε ότι είναι θεμιτό να αλλάξουν την άποψή τους όταν υπάρχουν καλά επιχειρήματα.

Βήμα 6 | Διατυπώνοντας την εκλογική απόφαση - μια πρόκληση

Μετά από δύο γύρους απόψεων και με βάση τα ονόματα και τα επιχειρήματα στην ολομέλεια των μαθητών, είναι συνήθως δυνατή η διατύπωση μιας πρότασης.

Αυτό το καθήκον μπορεί είτε να ληφθεί από τους διευκολυντές/συντονιστές της εκλογικής διαδικασίας είτε μπορεί να μεταβιβαστεί σε κάποιον/α στην τάξη που θέλει να αντιμετωπίσει αυτή την πρόκληση.

Διατύπωση πρότασης: “Σύμφωνα με αυτά που άκουσα, προτείνω την Άννα για το ρόλο του εκπροσώπου, υπάρχει κάποια βαρυσήμαντη αντίρρηση;”

Σε αυτό το στάδιο, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να επαναλάβουμε ότι όσοι πλησιάζουν περισσότερο στην περιγραφή του ρόλου είναι εκείνοι που ταιριάζουν περισσότερο για τον ρόλο. Μόλις διαμορφωθεί η υποψηφιότητα, διαβάζεται και καταγράφεται για να το δουν όλοι/ες.

Βήμα 7 | Αποφασίστε σχετικά με μια πρόταση επιλογής - ενσωματώστε τις αντιρρήσεις

Όλοι οι μαθητές/τριες,, ερωτώνται με τη σειρά και κυκλικά εάν έχουν βαρυσήμαντη αντίρρηση στην πρόταση αυτή.

Εναλλακτικά με τη λεκτική διατύπωση της απάντησης, μπορούν επίσης να δοθούν σήματα χειρός.

- Δύο χέρια ψηλά ή με αντίχειρας προς τα πάνω: καμία αντίρρηση, συναίνεση
- Δύο χέρια μπροστά ή με αντίχειρας σε οριζόντια θέση: μικρή αντίρρηση αλλά συναίνεση
- Δύο χέρια προς τα κάτω ή με αντίχειρας προς τα κάτω: σοβαρή αντίρρηση και μη συναίνεση

Μην μπεύετε στον πειρασμό να το ερμηνεύσετε ως ψήφο της πλειοψηφίας, αλλά ακούστε όλες τις αντιρρήσεις!

Σε περίπτωση σοβαρών και εύλογων αντιρρήσεων, η πρόταση πρέπει να τροποποιηθεί ή να συμπληρωθεί μέχρις ότου κανείς/καμία δεν έχει αντιρρήσεις. Η νέα πρόταση θα καταγραφεί και πάλι για να την δουν και να συμφωνήσουν όλοι και όλες. Οι προτεινόμενοι/ες μαθητές/τριες είναι οι τελευταίοι/ες που θα ζητηθεί η συγκατάθεσή άλλους. Αυτό επιτυγχάνει τον υψηλότερο βαθμό υποστήριξης από όλους και όλες. Όταν όλοι/ες δίνουν τη συγκατάθεσή τους μοιράζονται την ευθύνη για την απόφαση. Αν δεν υπάρξει αντίρρηση, η απόφαση λαμβάνεται. Η απόφαση καταγράφεται ορατά για όλους/ες, και για άλλη μια φορά ζητείται η συγκατάθεση όλων.

Βοηθητικές υποδείξεις:

- Αλλάξτε τη σειρά της ερώτησης για συγκατάθεση στον κύκλο κατά τη διάρκεια αυτού του γύρου.

Ανατροφοδότηση:

Δεδομένου ότι αυτός ο τύπος εκλογής ήταν πιθανώς μια νέα εμπειρία για τους περισσότερους/ες, θα ήταν σημαντικό να ακούσουμε πώς οι μαθητές/τριες βίωσαν την εκλογική διαδικασία.

Ενδεικτικές Ερωτήσεις:

- ◆ Πώς σας φάνηκε η διαδικασία;
- ◆ Ήταν εύκολο να σκεφτείτε επιχειρήματα ώστε να υποστηρίξετε την επιλογή σας;
- ◆ Κατασκευάσατε επιχειρήματα στα οποία δεν πιστεύετε οι ίδιοι/ες, μόνο για να πείσετε το ακροατήριό σας;
- ◆ Αισθανθήκατε ότι ακούστηκαν οι απόψεις σας;
- ◆ Θεωρείτε δίκαιη τη διαδικασία της εκλογής; Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της διαδικασίας αυτής;
- ◆ Μπορείτε να σκεφτείτε και κάποιον άλλον τρόπο εκλογής στην ομάδα;

Δραστηριότητα 2 : Εκλογή Υπεύθυνου Ομάδας με Ανοιχτή Ψήφο (35')

Ακολουθώντας τη διαδικασία της δραστηριότητας 2, ζητάμε από τους μαθητές/τριες να χωριστούν στις θεματικές ομάδες που δημιουργήθηκαν στο Εργαστήριο 1. Ζητάμε από την κάθε ομάδα έναν/μία εθελοντή/τρια που θα ήθελε να δοκιμάσει να συντονίσει τη διαδικασία εκλογής με Ανοιχτή Ψήφο η οποία έχει ως στόχο την ανάδειξη ενός/μιας υπεύθυνου/ης της κάθε θεματικής ομάδας. Για τη διευκόλυνση των συντονιστριών/των τους μοιράζουμε σε χαρτί τα βήματα της διαδικασίας (βλέπε Παράρτημα). Τους δίνουμε 15' χρόνο να δουλέψουν ταυτόχρονα και επιστρέφουμε στην ολομέλεια για να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα των εκλογών.

Για την Α' Βάθμια προτείνεται η διαδικασία εκλογής υπευθύνου/ης της κάθε θεματικής ομάδας να γίνεται σε έναν εσωτερικό κύκλο όπου τα υπόλοιπα παιδιά θα παρακολουθούν, στο εξωτερικό κύκλο, τη διαδικασία και ο/η εκπαιδευτικός θα μπορεί να παρακολουθήσει καλύτερα τη διαδικασία και να υποστηρίξει αυτόν/αυτήν που θα συντονίσει.

Μετά τη δραστηριότητα στην ολομέλεια ακολουθεί συζήτηση.

Ενδεικτικές Ερωτήσεις:

- ◆ Πώς σας φάνηκε η διαδικασία;
- ◆ Ήταν εύκολο να συμφωνήσετε όλοι/ες στις μικρές σας ομάδες;
- ◆ Ήταν εύκολο να σκεφτείτε επιχειρήματα ώστε να υποστηρίξετε την επιλογή σας;
- ◆ Κατασκευάσατε επιχειρήματα στα οποία δεν πιστεύετε οι ίδιοι/ες, μόνο για να πείσετε το ακροατήριό σας;
- ◆ Αισθανθήκατε ότι ακούστηκαν οι απόψεις σας;
- ◆ Θεωρείτε δίκαιη τη διαδικασία της εκλογής; Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της διαδικασίας αυτής;

Πηγή: Εγχειρίδιο εκπαιδευτικής Ενότητας 1 | Βασικά στοιχεία της Σοσιακρατίας. Πως να σχεδιάζετε αποδοτικές συναντήσεις. Ελληνικό Κέντρο Σοσιακρατίας ν. 3/2020

Αναστοχαστική συζήτηση και αξιολόγηση (10’):

Μετά την ολοκλήρωση της κεντρικής δραστηριότητας μπορούμε να συζητήσουμε:

- Τι σου έκανε περισσότερο εντύπωση και γιατί;
- Τι σου άρεσε στο συγκεκριμένο εργαστήριο και γιατί;
- Τι δεν σου άρεσε και τόσο;
- Τι έμαθες, τι κρατάς, τι θα θυμάσαι από το εργαστήριο;

Εάν υπάρχει χρόνος, οι εντυπώσεις αποτυπώνονται γραπτά.

Βιβλιογραφικές Πηγές

- Ελληνικό Κέντρο Σοσιακρατίας (χ.χ.). *Εγχειρίδιο εκπαιδευτικής Ενότητας 1 / Βασικά στοιχεία της Σοσιακρατίας. Πως να σχεδιάζετε αποδοτικές συναντήσεις.* (Υπό έκδοση).
- Flowers, N. (2012). Μικρή πυξίδα, Compasito, Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά. (Σ. Αγγελίδης, Μετ.). Λευκωσία, Κύπρος: Κέντρο Στήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, Συμβούλιο της Ευρώπης. Διαθέσιμο στο: <https://www.openbook.gr/compasito-mikri-pyxida/>
- Μόσχος Γ., Καλησώρα Α., (2019), Η Συνέλευση των παιδιών, Τα πρώτα βήματα άσκησης της Δημοκρατίας, Έκδοση της Πρωτοβουλίας για το Άρθρο 12 (ΠΡΩΤΑ. 12), Αθήνα
- Praeg, L. (2019). Wir wählen! Anleitung für eine soziokratische Klassensprecher*innen-Wahl Eine Wirkstätte im Rahmen der »Tage der Utopie« Festival für eine gute Zukunft. 1st Edition curated by Lisa Praeg, Büro für Kollaborationskultur, 1st edition published by H. Gögl and J. Kittinger, Tage der Utopie e.V. 2019 - Μετάφραση - Απόδοση - Επιμέλεια στα Ελληνικά Σοφία Κυπριανίδου & Verena Fink | Ιούνιος 2020, Ελληνικό Κέντρο Σοσιακρατίας (Υπό έκδοση) Διαθέσιμο στο: https://tagederutopie.org/media/1801/soziokratie_130x180mm_2019-03-06_check.pdf
- Πεχτελίδης, Ι. (2015). Παιδική ηλικία και πολιτική συμμετοχή.
- Γκουζούμα, Τ.Μ., Κυπριανίδου Σ., Μοσχανδρέου Μ., Μοτσιοπούλου Α., Τέλλιου Α. (2022) Εκπαιδευτικό Οδηγός - Η σχολική κοινότητα προστατεύει το κλίμα. Community Energy River, ANTIΓΟΝΗ - Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για το Ρατσισμό, την Οικολογία την Ειρήνη και τη Μη Βία, Ιδρυμα Χάινριχ Μπελ Ελλάδα. [Εδώ](#) ο οδηγός.
- Συμβουλίου της Ευρώπης (2017). Managing Controversy Developing a strategy for handling controversy and teaching controversial issues in schools. Μεταφρασμένος Τίτλος: Διαχείριση της Αντιπαράθεσης Καταρτίζοντας μια στρατηγική για τη διαχείριση και τη διδασκαλία αμφιλεγόμενων ζητημάτων στα σχολεία. ANTIΓΟΝΗ - Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για το Ρατσισμό, την Οικολογία την Ειρήνη και τη Μη Βία. Διαθέσιμο στο: https://skhc.antigone.gr/wp-content/uploads/2021/10/MICRON-HANDBOOK_FINAL.pdf
- Τέλλιου, Α. , Γρηγοριάδου, Ε.(2016). Σχολική διαμεσολάβηση - Οδηγός για την επίλυση συγκρούσεων στο σχολείο από ομηλικούς. Θεσσαλονίκη, ANTIΓΟΝΗ - Κέντρο Πληροφόρησης

και Τεκμηρίωσης για το Ρατσισμό, την Οικολογία την Ειρήνη και τη Μη Βία. Διαθέσιμο στο:
https://skhc.antigone.gr/wp-content/uploads/2021/10/Sholiki_Diamesolavisi.pdf

Τσελεπή, Ν., 2021, Οι Συνελεύσεις των Παιδιών & η Σοσιακρατική Κυκλική Μέθοδος σε σχολεία πρωτοβάθμιας & δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, Διπλωματική Εργασία, ΑΣΠΑΙΤΕ, ΕΠΠΑΙΚ.

Τέλλιου, Α., Πάντζιου, Κ., Radevska, Α., Decheva, G., Hristova, T.(2021) ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΟΤΗΤΑ - Ειρηνική Συνύπαρξη και Επικοινωνία, Επίλυση Συγκρούσεων, Κοινωνική Κινητοποίηση. ΑΝΤΙΓΟΝΗ - Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για τον Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη-Βία, Journalists for Human Rights, Amalipe Center for Interethnic Dialogue and Tolerance. Διαθέσιμο στο: https://www.antigone.gr/wp-content/uploads/Projects/SKHC/gr/SKHC-Toolkit_ELL_FINAL-ORISTIKO.pdf

Ψημίτης, Ι., & Καζάκος, Α. (2013). Μαθητικές κοινότητες: Κοινότητα και αντιπροσώπευση. Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, Πρόγραμμα «Δημοκρατία και Εκπαίδευση». Ανακτήθηκε από <http://foundation.parliament.gr>

Χρήσιμοι Σύνδεσμοι

Ελληνικό Κέντρο Σοσιακρατίας, <https://www.sociocracy.gr/>
<https://www.facebook.com/SociocracyGreece>

Συνήγορος του Παιδιού, έρευνα και προτάσεις σχετικά με τη λειτουργία των μαθητικών κοινοτήτων στα σχολεία,

http://foundation.parliament.gr/VoulhFoundation/VoulhFoundationPortal/images/site_content/voulhFoundation/file/Ekpaideytika%20New/Koinotites/1_2koinotites.pdf

Συνήγορος του Παιδιού, Κανονισμός λειτουργίας των μαθητικών κοινοτήτων, Αριθ. 23.613/6/Γ2/4094/86 (ΦΕΚ – 619 Β/25-9-86)

<https://www.synigoros.gr/?i=childrens-rights.el.ekfrasi.376116>

Consent Decision with Children - School Circles Film : [Consent Decision with Children - School Circles Film](#)

School Circles Film website, <https://schoolcirclesfilm.com/>

School Governance using Sociocracy, Sociocracy For All,
<https://www.sociocracyforall.org/sociocracy-in-schools/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Εργαστήριο 3: «Η Δομή της συνάντησης & ο συντονισμός της συναίνεσης»

Σχέδιο Ατζέντας Συνέλευσης

Όνομα Ομάδας:

Ημερομηνία, Τόπος & ώρα συνάντησης:

Μέλη: ...

Παρόντες/ούσες: ...

Οργανωτικά:

Διάρκεια συνάντησης:

Συντονιστής/ρια:

Φύλακας χρόνου:

Πρακτικογράφος:

Agenda

(*) Τίτλος θέματος (πχ. Ενημέρωση για...)

Φέρνει το θέμα:

Στόχος: πχ. Ενημέρωση, Συζήτηση, Απόφαση, Εκλογή

Διάρκεια:

Πρόσθετο υλικό:

(*) Τίτλος θέματος

Φέρνει το θέμα:

Στόχος: πχ. Ενημέρωση, Συζήτηση, Απόφαση, Εκλογή

Διάρκεια:

Πρόσθετο υλικό:

(*) οσα θέματα χρειάζονται

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Θέμα 1.

Θέμα 2....

Πρόταση: **(ΝΑ ΓΡΆΦΕΤΑΙ ΞΕΚΑΘΑΡΑ Η ΠΡΌΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ)**
ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ

Δομή Συνάντησης και συντονισμού

A. Κύκλος Άφιξης | Με τι διάθεση ερχόμαστε στη συνάντηση;

B. Οργανωτικά | Ορίζουμε ατζέντα, χρόνος, πρακτικά

Γ. Συντονισμός συζήτησης για το κάθε Θέμα της Ατζέντας

- ❖ Εισήγηση θέματος
- ❖ Κύκλος ερωτήσεων
- ❖ Κύκλος Απόψεων | πρώτος
- ❖ Κύκλος Απόψεων | δεύτερος
- ❖ Απόφαση

Δ. Κύκλος Κλεισίματος | Πως φεύγουμε από τη συνάντηση,
ήταν μία καλή συνάντηση;

Εργαστήριο 4 : «Εκλογή ρόλων & Ανοιχτή Ψήφος»

Βήματα εκλογής με Ανοιχτή Ψήφο

A. Περιγραφή και χαρακτηριστικά ρόλου (να καταγράφονται σε ορατό σημείο) και συναίνεση σε αυτά από όλη την ομάδα.

B. Μυστική ψηφοφορία του ατόμου που επιλέγουμε σύμφωνα με τα κριτήρια που συναποφασίσαμε στο στάδιο A.

Γ.1 Πρώτος κύκλος άποψης. Ο/Η συντονιστής/στρια μαζεύει τα χαρτιά (ψηφοδέλτια) και τα ανοίγει ρωτώντας όλους και όλες κυκλικά, τους λόγους που τους οδήγησαν στην επιλογή τους .

Γ.2 Δεύτερος κύκλος άποψης. Ο/Η συντονιστής/στρια κάνει έναν δεύτερο κύκλο με την ερώτηση “αν έχουν αλλάξει άποψη μετά από όσο άκουσαν στην ομάδα”

Δ. Απόφαση. Ο/Η συντονιστής/στρια φέρνει μία πρόταση σύμφωνα με αυτά που άκουσε και ζητάει τη συναίνεση από κάθε έναν/μία ξεχωριστά.